

N:o 49.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 19 Maj 1878.

— — — — Andra Kammaren den 20 — —

*Riksdagens underdåniga Skrifvelse, angående beviljade anslag till
fortsättande af statens jernvägsbyggnader.*

(Stats-Utskottets Utlåtande N:o 33 och Memorial N:o 42.)

S. A. K.

I den nådiga propositionen angående Statsverkets tillstånd och behof har Eders Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen, att *dels*, till fortsättande af arbetena ej mindre å norra stambanan genom Norrland, än ock å tvärbanan mellan Torpshammar och riksgränsen, för år 1879 anvisa ett belopp af 6,000,000 kronor, *dels ock* medgifva, att af detta belopp må användas högst 200,000 kronor till uppförande af bostäder, utöfver de i kostnadsförslaget för anläggningen beräknade, åt tjänstepersonalen vid de delar af nämnda statsbanor, som härefter komma att för allmän trafik upplåtas.

I sammanhang med högstberörda nådiga förslag har Riksdagen till behandling förehaft en i samma ämne väckt enskild motion, deri hufvudsakligen anförts, att, då, till följd af den nuvarande ekonomiska ställningen, mycken arbetskraft i saknad af tillfälle till eljest vanlig

användning antagligen komme att erbjudas till billigt pris, det skulle lända till stor fördel för såväl staten, i egenskap af arbetsgifvare, som ock för arbetsbehöfvande i landet, om arbetena vid omförmälda jernvägsbyggnader kunde under den närmaste framtiden i någon mån ökas. Utom sålunda ernädd billigare arbetskostnad och beredande af behöflig arbetsförtjenst, skulle ett tillfälligt påskyndande af statens redan beslutade och pågående jernvägsbyggnader äfven ur den synpunkten vara fördelaktigt, att dessa kunde tidigare än eljest blefve händelsen lemna inkomst. Då det hittills anvisade årsanslaget måst fördelas å tre skilda delar af den ifrågavarande långa jernvägssträckan, hade detsamma understundom icke medgifvit arbetenas fortsättning under hela den tid af året, då de klimatiska förhållandena eljest skulle sådant tillåtit, och kunde, enligt motionärens åsigt, häraf blifva en följd, att företagets fullbordan komme att fördröjas icke oväsentligt utöfver den ursprungligen beräknade tiden. På dessa skäl och under erinran, att det för ifrågavarande jernvägsbyggnad beräknade anslaget slutsumma icke komme att genom bifall till motionärens förslag i någon mån ökas, har motionären hemställt, att Riksdagen, till fortsättande af arbetena å den norrländska stambanan och tvärbanan mellan Torpshammar och norska gränsen, måtte för hvarterdera af åren 1878 och 1879 anvisa en eller två millioner kronor utöfver hvad för det förra året redan vore anslaget och Eders Kongl. Maj:t för det senare året äskat.

Mot bifall till Eders Kongl. Maj:ts förslag, som afser jernvägsbyggnadsanslaget för år 1879, har ej något varit att erinra, hvarken beträffande anslaget till sjelfva jernvägsanläggningen eller i fråga om uppförande af de ifrågasatta, särskildt vid norra stambanan, som framgår genom glest bebodda trakter, oundgängligen nödiga byggnaderna för tjenstepersonalen.

Beträffande det i ofvan omförmälda motion väckta förslag har Riksdagen visserligen ej förbisett, att, enligt den för 1874 års Riksdag framlagda plan, det belopp, som skulle under de af motionären omförmälda åren 1878 och 1879 på statens jernvägsbyggnader i Norrland användas, beräknades till 6,000,000 kronor för hvarterdera året. Uppenbart är likväl, att förändrade förhållanden lätteligen kunna, om ej nödvändiggöra, så åtminstone gifva giltig anledning till en och annan afvikelse från en plan, upprättad så lång tid förut och för ett så vid-

sträckt företag. Sådan anledning har Riksdagen ansett för närvarande i detta fall vara för handen.

Af det Eders Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition bilagda statsrådsprotokoll inhemtas nemligen, att för ökande af ifrågavarande jernbanas trafikförmåga och minskning af drift- och underhållskostnaderna å densamma, den beräknade anläggningskostnaden måst öferskridas med 1,134,000 kronor. Häraf följer, att om för något år, då sådant kan pröfvas gagneligt, det beräknade utgiftsbeloppet skulle ökas med ett belopp, som ej öferskrider det nyssnämnda, komme en sådan tillökning ej att medföra rubbning i arbetsplanen i dess helhet, utan tvärtom bidra att möjliggöra arbetets afslutande inom beräknad tid.

Vidare har Chefen för Statens jernvägsbyggnader, angående ifrågavarande pågående jernvägsarbeten, uti en afgifven promemoria meddelat, att innevarande års af Eders Kongl. Maj:t gillade arbetsplan för arbetena å stambanan genom Norrland omfattar, å den uppåtgående stambanan, dennas fullbordande mellan Holmsveden och Bollnäs, så att denna bandel före årets utgång skulle kunna för allmän trafik upplåtas, och, å tvärbanans första eller östra arbetsdistrikt, bandelens emellan Torps-hammar och Bräcke fullbordad äfvenledes före årets slut, hvarförutan terrasseringsarbetena skulle fortgå å tvärbanans vestra del, hufvudsakligast emellan Dufed och riksgränsen.

Kostnaden för dessa arbeten vore beräknad till det af Riksdagen för året anvisade anslag af 6,000,000 kronor.

Då arbetena å ifrågavarande stambana nu hunnit den ståndpunkt, att en större arbetsstyrka å alla tre arbetsdistrikten skulle med största fördel kunna användas, och det ovanliga förhållandet i år inträffat, att jordarbetena i dessa nordligt belägna trakter kunnat utan afbrott under hela vintern fortgå, och god tillgång på tillräckligt antal arbetare jemväl, till följd af flera orsaker, med säkerhet kunde påräknas, så skulle under dessa gynsamma omständigheter kunna utföras vida mer arbete än årets arbetsplan förutsatte, om tillräckliga medel till kostnadernas bestridande blefve tillgängliga.

Man skulle i så fall undvika att redan under Juli eller Augusti månad, till följd af bristande medel, nödgas afskeda en stor del af den på den uppåtgående stambanan använda arbetsstyrkan, hvilken till jernvägsarbetets fortgång skulle kunna användas till jordarbetenas fortsättning norr om Bollnäs, och derjemte vinna en för den blifvande trafiken å tvärbanan högst vigtig fördel, nemligen den, att äfven utsträcka ter-

rasseringsarbetena å den nära 2 mil långa bandelen emellan Ånge och Holmsjön, der tvärbanan komme i beröring med de vidt utgrenade Hafverövattnen, så, att denna bandel redan under nästa år kunde för allmän trafik upplåtas.

För att draga fördel af nuvarande för arbetena gynsamma förhållanden, äfvensom för att anskaffa en del för jernvägsarbetena erforderliga inhemska tillverkningar, hvilka nu kunde erhållas för omkring hälften af det pris, som förut därför måst betalas, vore det alltså i högsta grad önskvärdt, om till Eders Kongl. Maj:ts disposition kunde ställas en million kronor utöfver det för året redan anvisade belopp af 6,000,000 kronor.

På grund af såväl den sålunda lemnade utredning som ock de beaktansvärda skäl, ofvanbemälda motionär för bifall till sitt förslag anfört, har Riksdagen ansett sig böra bevilja en tillökning af 1,000,000 kronor i innevarande års anslag till fortsättning af statens jernvägsbyggnader i Norrland.

Riksdagen har alltså beslutat:

- a) att, med bifall till Eders Kongl. Maj:ts förslag, *dels* till fortsättande af arbetena ej mindre å norra stambanan genom Norrland, än ock å tvärbanan mellan Torpshammar och Riksgränsen, för år 1879 anvisa ett belopp af 6,000,000 kronor, *dels ock* medgifva, att af detta belopp må användas högst 200,000 kronor till uppförande af bostäder, utöfver de i kostnadsförslaget för anläggningen beräknade, åt tjenstepersonalen vid de delar af nämnda statsbanor, som härefter komma att för allmän trafik upplåtas; samt
- b) att till fortsättande af arbetena ej mindre å norra stambanan genom Norrland än ock å tvärbanan mellan Torpshammar och Riksgränsen för år 1878, utöfver redan beviljade 6,000,000 kronor, anvisa och ställa till Eders Kongl. Maj:ts disposition ytterligare en million kronor.

Med bifall till hvad Eders Kongl. Maj:t i samma nådiga proposition vidare föreslagit, har Riksdagen jemväl *beslutat*, det för statens räkning skall, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med den af Styrelsen för statens jernvägstrafik upprättade och förordade plan, anläggas en jernväg af 4,83 fots spårvidd från norra stambanan vid Karlberg till Lilla Värtan

med station i närheten af nämnda sjö, hvilken anläggning beräknats kosta kronor 1,250,000; samt,

enär för samma jernvägsanläggning erfordras staten tillhörig, under Kongl. Djurgården lydande mark, *medgifvit*, att ersättning för intrång och förluster, som genom jernvägsanläggningen kunna tillskyndas antingen enskilda personer under den tid, nu gällande jordupplåtelser ega bestånd, eller innehafvare af der befintliga boställslägenheter under en tid af högst femton år från och med år 1879, må till vederbörande, efter behörigen verkställd och godkänd uppskattning, af statsmedel gäldas; och

vidare *medgifvit*:

1:o att, i händelse det till följd af jernvägsanläggningen skulle finnas nödigt att till annan af Eders Kongl. Maj:t anvisad plats förflytta den så kallade Hjortparken och de Svea Artilleriregemente tillhöriga stallar, kostnaden för dessa flyttningar, hvilka böra af Styrelsen för statens jernvägstrafik ombesörjas, må af statsmedel utgå;

2:o att, såsom bidrag till bestridande af kostnaden för hamnanläggningen vid Lilla Värtan samt utförande af åtskilliga dermed sammanhängande och i kostnadsförslagen närmare angifna arbeten, hvilka äro till nytta för statens jernvägstrafik och Stockholms kommun gemensamt, men skola genom stadens försorg utföras, Stockholms stad må tillerkännas ett belopp af 100,000 kronor, att utbetalas under loppet af år 1880, mot rättighet för statens jernvägstrafik att för all framtid afgiftsfritt begagna de å en kostnadsförslaget bifogad plansch II utmärkta stenkolsupplagsplatser, hvilka skola till Styrelsen för statens jernvägstrafik af Stockholms stad öfverlemnas fullständigt planerade och enligt förslaget försedda med kajer, vid hvilka 20 fot djupgående fartyg kunna angöra; och

3:o att, under vilkor och förutsättning att Stockholms stad, enligt åtagande, samtidigt med jernvägsbyggnaden företager och på sin bekostnad fullbordar anläggandet å det föreslagna stället vid Lilla Värtan af en hamn med tillhörande upplagsplatser jemlikt plan, som, uppgjord efter hufvudgrunderna i det af Styrelsen för statens jernvägstrafik upprättade förslag, kan blifva af Eders Kongl. Maj:t fastställd, Stockholms stad må, utan ersättning till statsverket, erhålla upplåtelse af de å en planen bifogad karta, litt. K, dels med grön, dels med brun färg jemte bokstäfverna C, D, F, E och I utmärkta områden af Djurgården med vattnet derinvid, att tillträdas. de med bokstäfverna C och D beteck-

nade områden genast och det öfriga i den mån staden finnes deraf vara i behof för hamnen eller för upplags- och byggnadsplatser, mot skyldighet för staden att dels åt lifregementets dragoncorps bereda ny lämplig lägerplats för en kostnad, ej öfverstigande 5,000 kronor; dels förvärfva eller till lämplig plats förflytta å denna mark nu uppförda byggnader, hvaribland de lifregementets dragoncorps tillhöriga byggnader och den i Lindarängen befintliga skottvall af sten; dels i den ordning, som kan varda af Eders Kongl. Maj:t bestämd, utgifva ersättningar för intrång och förlorade inkomster ej mindre till Djurgårdskassan, än äfven till innehafvare af boställen och enskilda lägenheter enligt de grunder, som ofvan bestämts för dylika ersättningar af statsmedel; dels ock kostnadsfritt upplåta den staden tillhöriga mark, som kan blifva för jernvägsanläggningen, enligt faststald plan, erforderlig; samt

slutligen för ändamålet *beviljat* och stält till Eders Kongl. Maj:ts förfogande ett särskildt anslag till belopp af 1,350,000 kronor att utgå med 750,000 kronor under år 1879 och 600,000 kronor under år 1880, med rättighet för Eders Kongl. Maj:t att af det för år 1879 anslagna belopp förskottsvis anvisa 100,000 kronor att utgå redar under innevarande år.

Med underdånigt tillkännagifvande häraf framhärdar Riksdagen etc.

Stockholm den 20 Maj 1878.